

بر نسخہ سی ۱ غرو شد در .

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ نومرولو دکاندر .
کوندربلہ جک اوراق معلم نامنہ اورایہ کوندربلیدر .
بوستہ اجرئی ویرلماش مکاتیب قبول اولغاز .

مجمع فیکلٹت

بر نسخہ سی ۱ غرو شد در .

استانبول ایچون آہونہ یازماز . بوغاز ایچی داخل اولدیغی
حالدہ خارج ایچون بر سنہ لک آہونہ بدلی — بوستہ
اجرئیلہ برابر — یاریم عثمانلی لیراسیدر .

فی ۲۷ ذی الحجہ سنہ ۱۳۰۵

(معارف نظارتک رخصتیہ ہفتہ در دفعہ نشر اولنور)

فی ۲۴ آغستوس سنہ ۱۳۰۴

مثال:

(ای از کمال شبه تو ممنوع در وجود)

(وی در وجود مثل تو در وجود مستقیل)

بویتده (وجود) قافیه سی (سجود) (قعود) کبی اخواتی ایهام
ایدیور، حال بود که مصراع ثانیده اولیه برشی ظهور ایتجور.
ذوق سلیم بوکیفتی آنجق بعض مقطعاتک اولانده مشاهده
ایده سلیبر.

۹ — سحاجه الابددا

(سحاجت) لغتده «جرکینک» در. اصطلاحده (سحاجه الابددا)
مرشیر، هجویه لر مستتی اوله رق مطالع اشعارده طبعه خوش
گلیمه جک، تشام اولنه سیه جک الفاظ و عبارات ایراد اینکندن
عبارتدر.

انوری:

(خراب کشت سیکار نخل کشور جود)

(نماند در صدف مکرمات کوهر جود)

مطلعلی قصیده سنی حضور مدوحده اوقورکن — (خراب کشت)
(نماند) تعبیرلری بردن بره طابع مستعینی تشویش آتش اولدیندن
— انشادن منع ایدلشددر.

(کمال استماعیل) ک:

(امید لذت عیش از مدار چرخ مدار)

(که در دیار کرم نیست ز آدمی دیار)

مطلعلی (سوکندنامه) سی دخی — برچوق بدایی حاوی اولمقله
برابر — اوقیلنددر.

۱۰ — انحراف

(انحراف) لغتده «دوتمک» در. اصطلاحده مدوحه متعلق
اولان شیلرک ایراندده ادبه رعایت لازمه دأب شاعریت ایکن
بوابده جاده صوابدن مغرف اولمقندن عبارتدر.
مدوحه ساده چه نامیله خطاب ایتمک (انحراف) قیلنددر.
مثال:

(ای شهناش عالم ای منصور)

(ای بصدر تو اختلاف صدور)

(ابو الفرج)

هرحاله ندا (ای پادشاه عالم) (ای صدر جهان) کبی بر
نوع صفت ماحده بی مشتل بولندجه مدوحی منادی اتخاذ ایتمک
جائر اولماز.

کافه طرق انشاده اسم کنیه به تقدیم اولنه کلایدکنندن مدوحک
کنیه سنی استنندن مؤخر اوله رق ذکر ایتمک دخی (انحراف)
انواعندن عد اولنور.

مثال:

(قرین دولت عالی علی ابو القاسم)

(که غرض آمده قسمت ز حضرت اعلی)

اولور اشکفته فیض قدرت حقله کل خاطر

بویاغک غنچه رعناشی محتاج بهار اولماز

غنای قلبه سبب دولت قناعت ایش

جهانده جای صفا کوشه فراغت ایش

قاپلی عرض حال ایله درد دلی بیان

صیغماز زبان خامه مزه ماجرای عشق

یلدک ذوق وصالک چکیمتیخه فرقتک

اولمیخه خسته قدرین نیز آدم سحتک

صاقن تلخ ایتمه وضع بی تمکله کیسه مک عیش

نوال سفره بزم جهاندن لذت ایستره مک

شیم زلف جانانی کوزل وصف ایلدک فطنت

مکر قطایر اولمشدر مدادک بوی سنبندن

دیار آرزوده بولدم آسایش خاطر

قناعت ملکن آنجق فتندن آسوده کوردم بن

طبیعت روشن اولماز اولمدجه دیدک حق بین

آیری بیت بی روزن ضیا خورشید انوردن

رنک و بوده زلف جانانه مشابه اولسه

کیم باقار کازار دره لک سنبل و شبونه

چاله سختن چکر هر دم کان ابرولرک

آفرین ارباب عشق قوت بازونه

باغ جهانی فطنت آزاده سر کرکن

آقدی مثال چودل برسرو سر فرازه

هر دم شیم زلفک آلان دل نسیدن

رغبت ایدرمی چین و خطا کاروانه

مهرک کورر کالده هرکون زوانی

عاقل فلکده جاه ایله مغرور اولورمی هیچ

— — — — —

بدائع الافکار — فی صنائع الاشعار

مؤلفی: حسین کاشفی

— — — — —

۸ — تجميع

(تجميع) لغتده «ایچیه جمع ایتمک» در. اصطلاحده بریتی
مطلع معرده موهم تصریع [*] اوله جق صورتده ایراد اینکندن
عبارتدر.

بوکا آنک ایچسون (تجميع) دینیابر که مستع حین استماعده
یتسک مضرع اولوب اولدینتی آکلامق ایچون ذهنی کوزله
طوبالار.

[*] ایکی مصرعی — متنوی طرزنده — قافیه دار فیتلی.

— ملاحظه مترجم —

شیخ سعدی:

(آمارا حق بود کر خون بکرید بر زمین)

(بر زوال ملک مستصم امیر المؤمنین)

مطالعی مرثیه مشهوره سنده کی:

(ای محمد کرمیام می بر آری سر ز خاک)

(سر بر آور وین قیامت در میان خلق بین)

پیتده کوریان (ای محمد) خطایی — مقام مدحده ایراد ایدلماش
اولمقله برابر — مؤلفق قولنه مخالف کورینور، چونکه حضرت
محمد (صلی الله علیه وسلم) هر حالده مدحودر.

رأی کترانه مزه کوره مدحوده ساده چه نایله خطاب اتمک
جائر اوله جفی ویا اولیه جفی خصوص سرنیدن برینک حکم قطعی
نحتنه آلتسی طوغری اوله ماز.

واقعا حس اولیور که سعدی بالادکی خطایی یارودر، فقط
بوحس مخاطبک فرط عاوت شانی جهتدن وارددر. هر مخاطب
قلبزه بویه بر حس القا ایدیه که درجهده مقدس اوله میه جفی
کبی هر خطابکده شان مدحوده مغایر دوشه جکی ادعا اوله میه جفی
جهتله بویاده ذوقه مراجعت ایدلک اسلم کورینور.
بزم ذوقزده کوره مثلا یکنده حلیه صاحی (خاقانی) به خطاباً
یازدلیمز منظومه ده کی:

(کلامشدر سکا حالا ثانی)

(امتک مفترسین خاقانی!)

خطابی نا بجل عد اولمقلی مخاطرم سندن مصوندر. بونکه برابر
برعت شریف یازده جفی اولسه می (ای محمد) دیکمه سعدی به
پیرو اولمقلی خاطر مزه بیله کلز.

(انتهی)

۱۱ — ساجه الاتها

(ساجه الاتها) مقاطع اشعارده طبعه خوش کلیمه که، تشأم
اوله بیله جک الفاظ و عبارات ایراد ایتکدن عبارتدر.
مثال:

(مباد کوش تویی بانک رود سال بسال)

(مباد دست تو بی جام باده ماه بمه)

(ازرق)

بوراده (مباد کوش تو) (مباد دست تو) تعبیر لری یک چرکین
دوشمشدر. شرک بویه شیلردن عاری اولمی واجه دندر. بو
بولده دعا ایدلک ضرورت حکمنی آدینی صورتده دعا ایه
مدحودک آره سنه فاصله کتر میلددر. مثلا (مجلست بی می مباد)
(دستت بی جام مباد) دینله بیلیر.

۱۲ — مخالفت نسب و تشبیب

(مخالفت نسب و تشبیب) اصطلاحده قصائد مقدمه لرنده

مدحودک حال و کار سنه موافق دوشیه جک صورتده غزل ویا
سائر کونه سوز سولیکدن عبارتدر. بو، (براعت استهلال) ک
ضدبدر.

مثلا (رضی نیشابوری) قاضی القضاة سیف الشریعه عبد
العزیز) حقسنده سوبلیدیکی قصیده به بر غزل ایه باشلامشدر که
مطالعی شودر:

(شراب حاضر دلبر ندیم ومن مخمور)

(جرا نشسته ام از عشرت و طرب مهجور)

بوغزل سراپا شرابدن، ساقیدن، سماعدن باخدر. تخلصده
دیر که:

(علی الخصوص که باشد سماع مجلس او)

(نسای آنکه بود دور علش مأمور)

(خدا یکان شریعت بزرگ سیف الدین)

(که جهل کشت بسیف زبان او مهجور)

(پناه ملت عبید العزیز آنکه شدست)

(زعر بارکش حظ هر هنر موفور)

خدایکان شریعت، پناه ملت اولان بر ذاتک مدایحی حاوی
اوله جق بر قصیده ک مقدمه سنده شرابدن، ساقیدن، سماعدن
دم اورمق لایمقیدر؟

— ملاحظه مترجم —

(نسب) (نسب) دن مأخوذ اوله ق و اوائ قصائدده ایراد
اولان غزله اطلاق اولور. کویا که شاعری بونکه محبوسه سنه
انتساب ایدر.
(تشبیب) — که لغتده «بر شینک رونقنی آرتیرمق» در —
اصطلاحده نسیدن عبارتدر. کویا که شاعر بونکه قصیده سنی
تزیین ایدر.

اکثر ادبا تزدنده نسب ایه تشبیب مصطلحات مترادفه دن
معدودایسه بعضلری نسبی شاعریک قصیده ابتداسنده محبوسه سنه
عرض محبتی متضمن سوبلیدیکی غزله، تشبیبی دخی یته قصیده
ابتداسنده — عاشقانه اولسون اولسون — حسب حال وتوصیف
آثار طبیعت یوللو ایراد اولان سوزله تخصیص ایه یینسیرلی
تفریق ایدرلر. بوعتبارده کوره مثلا (باقی) نک علی باشا وصفنده کی
قصیده سنه:

(روح بخش اولدی مسیحا صفت افلاس بهار)

(آجدیلر دیدلرین خواب عدمدن ازهار)

کی یتلره باشلایشی تشبیب قیلندن اولور.

(انتهی)